

שאלות דרב אחאי פרשת וירא שאלתא י

ברם צריך מהו לומר לגוי ואתווי לבר מערובא ת"ש דההוא ינוקא דאשתפוך חמימי אמר להו רבא לייתי לי' מגו ביתאי א"ל אביי והא לא ערבינן א"ל לסמוך אשתוף אמר ליה והא לא שטיפו אמ' להו אמרו לגוי ולייתיה אמר אביי בעינא לאותוביה למר ולא שבקי רב יוסף דאמר לי רב כהנא דכי הואי בי רב יהודה כל מילי דאורייתא מותבינן תיובתא והדר עבדינן מעשה מלתא דרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא בתר כן אמר לי מאי בעית לאותוביה אמר לי הזאה שבות ואמירה לגוי שבות ואין דוחה את השבת א"ל ומי לא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה ובין שבות דלית ביה מעשה **הכא דבור בעלמא הוא דכתיב ודבר דבר אסור הרהור מותר ומשרא**.

ראבי"ה חלק א - הלכות עירובין סימן שצא

תשובת רבי אליעזר ממץ - ...וטעמא דכיון דקצץ אינו נראה עושה לדעת הישראל, אלא לדעת עצמו, לרווחו ולהנאתו. **וטעמא שאסור לומר לגוי, שנראה כשלוחו**. ואף על גב שאין שליחות לגוי, ואמרינן נמי אין שליח לדבר עבירה, מיהו **מדרבנן אסור** ... ועוד נראה לומר **שאיסור אמירה לגוי אינו אלא בדבר שישראל נהנה ממנו**, שאמר לו עשה מלאכתי, כבה לצרכי, הדליק לצרכי, אבל מותר לומר לגוי עשה מלאכתך, כדאמרינן בגמרא בבא מציעא מהו שיאמר אדם לגוי חסום פרתי ודוש בה, פירוש פרתי, שנה[נ]ה בחסימה, שאפילו התבואה אינה שלו <מכל מקום> מרבה [לן] בעל התבואה שכר במה שהיא נחסמת, אבל חסום פרתיך ודוש בה לא קמבעיא ליה...אך האמת שכל דבר שניכר שגוי עושה לרווחו ולהנאתו לא גזרינן אמירה לגוי, מידי דהוי אטעמא דקציצה שמותרת אמירה לגוי. והמשנה נראה לי שהפסיד. וההיא דעירובין דאשתפוך חמימי וכו' הנאת ישראל חשבינן לה, והילכך לא שרי אלא מטעם מצוה, אבל במקום כבוד המת או **שאר דבר מצוה > שאין הנאה לישראל אין איסור באמירה לגוי, מידי דהוי אאומר לגוי עשה מלאכתך, וכל שכן דבר מצוה**. יאכילנו יוצרינו דברי תורה לתאווה ברעות ואחווה:

....

ראבי"ה - מי האדם שיבא אחרי המלך להכריע הכרעה שלישית, ואף כי איש נקלה ויתום בדעת כמוני. אכן מצות מורי אבי הוא לכתוב עוני דעתי ומצות מורי אבי הגאון רבינו אליעזר ברבי שמואל אקיימה. ולפי עוני דעתי נראה לי כללו של דבר לא אמרינן אמירה לגוי שבות אלא באיסורא דאורייתא, ואפילו במקום מצוה, אבל באסורא דרבנן שרי האמירה לגוי, וגם העשייה שיעשה בשבת. **ודוקא לדבר מצוה שרי בדרבנן**, אבל לא לדבר הרשות. **ובדאורייתא נמי לא אמרינן אסור אלא בדבר שאי אפשר למצוא לו תקנה על ידי ישראל לעשותו**, כגון להחם חמין ולתלוש מן המחובר, אבל אם אפשר, כגון הבאה ברשות הרבים, דאם יש <שם> מחיצה [מ]ביא, שרי אמירה לגוי, [ו]אפילו אמירה לישראל, ואפילו בדבר הרשות, דבאמירה אין בו משום ממצוא חפצך ודבר דבר, **ובלבד שלא יעשה המעשה של הבאה על פיו ובשליחות[ו]ן היום בשבת אלא למחר**. ואמירה לגוי באיסורא דאורייתא נידון כאלו עושה ישראל, **בעצמו אסורא דרבנן**, דאסור אפילו במקום מצוה, **לבד** מאונן ומצורע ובית הפרס דלא העמידו דבריהם,

משום דליכא למיגזר בהו כולי האי דלא ליתי למיעבד איסורא דאורייתא, אבל בשאר מקומות גזרו היכא דאתי לאחלופי בדאורייתא, כדאמרינן גבי ההוא ינוקא וכו' והא לא עירבו >והא לא שתפי<, דאתי ל[אי]חלופי ברשות הרבים, ואפילו במקום מצוה כי התם אסור.

היקף הדין:

אמירה לנכרי באיסור דרבנן

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנ עמוד א משנה. לא ישכור אדם פועלים בשבת, ולא יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים. אין מחשיכין על התחום לשכור לו פועלים ולהביא פירות, אבל מחשיך הוא לשמור, ומביא פירות בידו. כלל אמר אבא שאול: כל שאני זכאי באמירתו - רשאי אני להחשיך עליו.

גמרא. (פשיטא) מאי שנא הוא ומאי שנא חבירו? - אמר רב פפא: חבר נכרי. מתקיף לה רב אשי: אמירה לנכרי שבות! - אלא אמר רב אשי: אפילו תימא חבירו ישראל, הא קא משמע לן: לא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים, אבל אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב...מאי טעמא דרבי יהושע בן קרחה - דכתיב ממצוא חפץ ודבר דבר; דיבור - אסור, הרהור - מותר.

תוספות מסכת שבת דף קכא עמוד א

אין אומרים לו כבה - אפי' באיסור דרבנן אמירה לנכרי שבות כדאמרינן לקמן בפרק שואל (דף קנ). לא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים כו' דמוקי לה בחברו נכרי וכן מוכח בפרק הדר (דף זט): גבי נייתי חמימי מגו ביתא.

תוספות מסכת שבת דף קנ עמוד א

אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב - י"א דדווקא לחבירו אבל לנכרי אסור לפי שהוא [עושה] לדעת אותה [אמירה]. ואינו נראה דהא שרינן ליה הכא משו' דדבור אסור והרהור מותר [א"כ] ל"ש נכרי ל"ש ישראל, מ"ר.

חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף קנ עמוד א

אמירה לכותי שבות. נראה לי פירושא אמירה לכותי שבות בניחותא ואכתי פשיטא דאסור לומר לו דאין בין ישראל לכותי בדבר זה כלום, וי"מ אמירה לכותי שבות בתמיהה האיך אפשר שיהא אסור דלא אמרו אמירה לכותי שבות אלא באיסור תורה אבל בשכירות דאינו אסור אלא מדרבנן לא אסרו לומר לכותי, ולא מיחוור בעיני דהא משמע במס' עירובין דאפילו בדרבנן אמרי' אמירה לכותי שבות גבי' ההוא ינוקא דאשתפוך חמימי, ועוד דא"כ הוה ליה לרב אשי למימר לעולם חברו ישראל אבל מדאמר אלא אמר רב אשי אפי' תימא חבירו ישראל ה"ק לא מיבעיא לומר כותי דאיצטריך מתני' למימר דאסור דאפי' לומר לישראל חבירו נמי איצטריך למימר (דאסור לאפוקי מר' יב"ק) כנ"ל:

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף קנ עמוד א

אמר המאירי המשנה השלישית והיא מענין מה שלפניה לא ישכור אדם פועלים בשבת לצורך מלאכת מחר והשכירות הוא שיפסוק להם דמים כך וכך אתן לכם ולא יאמר לחבירו לשכור לו ופי' בגמ' אף לחבירו גוי אלא שהקשו עליה אמירה לגוי שבות היא כלומר ואף זו כבר למדנוה מנכרי שבא לכבות כך פירשוה גדולי הרבנים ונראה לשיטתם שאף בדבר שאם יעשנו הוא בעצמו אין בו אלא שבות אמירה לגוי אסורה בו שהוא שבות דשבות ומ"מ י"מ אותה בתמיהה אמירה לגוי שבות היא כלומר אמירה לגוי בדבר שאף לישראל אין בו אלא שבות שבות היא ולשיטה זו מותר לומר לגוי לשכור לו לצורך מחר וכבר הארכנו בדין שבות דשבות בפרקים שעברו ומ"מ חזרו בגמ' ופירשוה בחבירו ישראל ולהשמיענו מתוך איסורו היתר לומר הנראה שתעמוד עמי לערב כלומר לכשתחשך אף על פי ששניהם יודעים שעל מנת לשכרו לפעולתו היא הואיל ואין מפרש לו כן להדיא מותר שאין זה אלא כעין הרהור למלאכה ודבור אסור הרהור מותר:

(חפץ ה' מסכת שבת דף קנ עמוד א

שם גמרא מתקיף לה וכו' אמירה לגוי שבות. קשה דקרי לה מאי קרי לה דהא נמי פשיטא דאסור ואיך נעלם מעיני רב פפא מילתא פשוטה כהאי דשבות פשיטא דאסור. ולכאורה היה נראה לומר דמעיקרא אין כאן קושיא משום דחידוש קמל"ן דאפילו בכי האי גוונא בלאו מלאכה גמורה דהיינו לשכור פועלים דסד"א דלא גזרו בו משום שבות אלא דוקא מלאכה דאית בה חיוב וההיא דכיבוי דאין אומרים לגוי כבה גם כן משכחת לה בהיכא דאית בה חיוב כגון דמתקן מידי בההוא כיבוי. ולזה אין אומרים מה שא"כ מילתא דאיסורא בעלמא כהא דנפקא לן ממצוא חפץ ודבר דבר אימא דשרי לומר לגוי ולית בה משום שבות קמל"ן)

אמריה לפני שבת

רמב"ם הלכות שבת פרק ו הלכה א

אסור לומר לגוי לעשות לנו מלאכה בשבת אף על פי שאינו מצווה על השבת ואף על פי שאמר לו מקודם השבת ואף על פי שאינו צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת, ודבר זה אסור מדברי סופרים כדי שלא תהיה שבת קלה בעיניהן ויבואו לעשות בעצמן.

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ז סימן ו

איבעיא להו מהו שיאמר לנכרי חסום פרתי ודוש בה תבואתך. - אף על פי שמותר לומר לנכרי אכול נבילה זו. שאני התם שאם היה הישראל עושה בידיים מה שהנכרי עושה במאמרו דהיינו שנותן הנבילה לתוך פיו היה מותר. דישראל יכול ליתן נבילה לתוך פיו. אבל בחסימה אסור לעשות מה שהנכרי עושה במאמרו. וכן נמי אסור בשבת לומר לנכרי שאין מזונותיו עליך הילך בשר זה ובשל אותו לצורכך בשבת. כי אמרינן אמירה לנכרי שבות ה"מ שבת דאיסור סקילה. - מכאן פסק רב סעדיה גאון ז"ל דאסור לאדם שיאמר לנכרי ע"ש הילך מעות וקנה בשבת כך וכך. דהא קחזינן הכא דאע"ג דאינו דש מיד כי אם אחר

החסימה היה אסור אם היה אסור סקילה. ונ"ל דאין ראייה מכאן דהכא אמירה היה בשעת אסור המעשה הלכך אף על גב דהמעשה הוא אחר האמירה אסור.

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות שבת סימן פה (בפרויקט השו"ת נמצא בסוף פד) **ואמירה לעכו"ם מע"ש שיעשה העכו"ם בשבת איני יודע אי אסור אי לאו**, דמידי הוא טעמא אלא כדי שלא יביא עצמו לידי שיעשה ובע"ש לא שייך למיגזר או דילמא לא שנא וה"ר ברוך בר' יצחק כתב בספר התרומה ואסור לומר לעכו"ם בערב שבת עשה האש בשבת או להדליק הנר אבל לאחר השבת מותר לומר לעבדו או לשפחתו למה לא עשית האש ולא הדלקת הנר בשבת שעברה אף על פי שנראה הערמה כדי לעשות לשבת הבאה עכ"ל ואיני יודע דכשידליק הנר או יעשה האש לצרכו שאסור ליהנות ממנו:

רמיזה:

רמיזה בשבת

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מכשירין פרק ב משנה ו [1] רוצה לומר אם מצא בה ירק נמכר במוצאי שבת. וכלל הוא אצלינו שכל הנעשה בשביל ישראל ולא היה בו פרסום גדול כאשר נעשה בשבת כמו חפרו לו קבר והביאו לו ארון כמו שנתבאר בשבת הרי זה מותר למוצאי שבת, ודוקא לאחר שימתין בכדי שיעשו, ולפיכך ימתין כאן לירק הזה כדי שיבוא ממקום קרוב אחר יציאת השבת ויהיה אז מותר לאכלו, וטעם דין זה שנקבע אצלינו והוא ימתין בכדי שיעשו כמו שאבאר לך, והוא, **אם ראינו או ידענו שהדבר הזה שעשה הגוי בשבת עשאו בשביל ישראל שיהנה בו לאחר צאת השבת אסרנו** על הישראלי ליהנות בו לאחר יציאת השבת עד שימתין כשעור שהיה נעשה בו אחר צאת השבת כפי שנעשה בשבת, **חששנו שמא הישראלי רמז לגוי** או העירו לעשות לו אותו הדבר בשבת כדי שימצאהו מזומן בעת צאת השבת, וכאשר אמרנו לו שצריך להמתין בכדי שיעשו לא ירמוז לו שיעשה בשבת בשבילו כלל לפי שאין לו תועלת בכך כיון שהוא צריך בכל אופן להמתין, והרי הוא מחכה עד צאת השבת ויעשה אותה הפעולה מתחלתה, **וכל זה להרחיק מאמירה לגוי שהיא אסורה משום שבות**. והבן נקודה זו כי חשובה היא.

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות שבת סימן פה (בפרויקט השו"ת נמצא בסוף פד) **וכשם שאמירה לעכו"ם בשבת שבות כך רמיזה לעכו"ם בשבת נמי שבות...**

רמיזה לפני שבת

ספר מצוות גדול לאוין סימן סה

אסור לומר לגוי מערב שבת תעשה כך וכך בשבת, שהרי בית הלל שמתירין (שבת יז, ב) עם השמש היינו [כ]שהגוי עושה המלאכה מאליו, אבל אינו מתיר לומר לו לעשות בשבת (סה"ת סי' רכב), **אבל מותר לומר [לגוי בחול] מדוע לא עשית כך בשבת שעברה אף על פי שעל ידי כך יעשה הגוי כך בשבת הבאה** (סימני סה"ת שם). מותר להניח לעבדו גוי לעשות מלאכתו בשבת כשהמלאכה לגוי עצמו וליכא לאו דלמען ינוח כדאיתא פ"ד מחוסרי כפרה (כריתות ט, א), (סה"ת סי' רכב):

טור אורח חיים הלכות שבת סימן שז

אסור לשכור לו פועלים ולא לומר לעכו"ם לשכור לו פועלים שכל מה שהוא אסור לעשותו אסור לומר לעכו"ם לעשותו **ואסור לומר לו אפי' קודם השבת לעשותו בשבת**. ובספר המצות התיר לומר לו אחר השבת למה לא עשית דבר פלוני בשבת שעברה ואף על פי שמבין מתוך דבריו שרצונו שיעשנו בשבת הבאה וכ"כ בעל התרומה ומסתברא קצת לאיסור.

רמיזה בשבת לצורך אחר שבת

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מכשירין פרק ב משנה ו

[ו] רוצה לומר אם מצא בה ירק נמכר במוצאי שבת. וכלל הוא אצלינו שכל הנעשה בשביל ישראל ולא היה בו פרסום גדול כאשר נעשה בשבת כמו חפרו לו קבר והביאו לו ארון כמו שנתבאר בשבת הרי זה מותר למוצאי שבת, ודוקא לאחר שימתין בכדי שיעשו, ולפיכך ימתין כאן לירק הזה כדי שיבוא ממקום קרוב אחר יציאת השבת ויהיה אז מותר לאכלו, וטעם דין זה שנקבע אצלינו והוא ימתין בכדי שיעשו כמו שאבאר לך, והוא, **אם ראינו או ידענו שהדבר הזה שעשה הגוי בשבת עשאו בשביל ישראל שיהנה בו לאחר צאת השבת אסרנו** על הישראלי ליהנות בו לאחר יציאת השבת עד שימתין כשעור שהיה נעשה בו אחר צאת השבת כפי שנעשה בשבת, **חששנו שמא הישראלי רמז לגוי** או העירו לעשות לו אותו הדבר בשבת כדי שימצאהו מזומן בעת צאת השבת, וכאשר אמרנו לו שצריך להמתין בכדי שיעשו לא ירמוז לו שיעשה בשבת בשבילו כלל לפי שאין לו תועלת בכך כיון שהוא צריך בכל אופן להמתין, והרי הוא מחכה עד צאת השבת ויעשה אותה הפעולה מתחלתה, **וכל זה להרחיק מאמירה לגוי שהיא אסורה משום שבות**. והבן נקודה זו כי חשובה היא.

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות שבת סימן פה (בפרויקט השו"ת נמצא בסוף פד)

וכשם שאמירה לעכו"ם בשבת שבות כך רמיזה לעכו"ם בשבת נמי שבות כדפרישית בהלכות ערב שבת גבי ההיא דאמר ר' אמי בדליקה התירו לומר כל המכבה אינו מפסיד. והא דקיי"ל כר' יהושע בן קרחה דאמר מותר לאדם לומר לחבירו נראה שתעמוד עמי לערב ופירש"י זצ"ל עכשיו נראה אם תעמוד עמי לערב אם תבוא אלי לכשתחשך ושניהם יודעים שעל מנת לשוכרו בפעולתו הוא מזהירו וכיון דלא מפרש בהדי' שרי עכ"ל **התם הוא רמיזה לצורך מוצאי שבת אבל רמיזה לעכו"ם כדי לעשות בשבת ודאי אסיר**.

ואמירה לעכו"ם מע"ש שיעשה העכו"ם בשבת אינו יודע אי אסור אי לאו, דמידי הוא טעמא אלא כדי שלא יביא עצמו לידי שיעשה ובע"ש לא שייך למיגזר או דילמא לא שנא וה"ר ברוך בר' יצחק כתב

בספר התרומה ואסור לומר לעכו"ם בערב שבת עשה האש בשבת או להדליק הנר אבל לאחר השבת מותר לומר לעבדו או לשפחתו למה לא עשית האש ולא הדלקת הנר בשבת שעברה אף על פי שנראה הערמה כדי לעשות לשבת הבאה עכ"ל ואיני יודע דכשידליק הנר או יעשה האש לצרכו שאסור ליהנות ממנו:

אמריה לאמירה & אמירה לאמריה לאחר שבת

חתם סופר מסכת שבת דף קנ עמוד א
לא ישכור אדם פועלים בשבת, פירש"י דכתיב ממצוא חפצך, ונ"ל דישעיה הנביא מדאורייתא קאסר לי' וכדפי' רמב"ן פ' אמור דהיינו מ"ע דתשבות דכתיב בשבת שלא יהי' יום השבת כיום החול להמציא לו חפציו ולשכור פועלו ולחשוב חשבונותיו ולשאת משא על כתפו בלי הוצאה מרשות לרשות כל אלו אין בהם סקילה **ויש בהם מ"ע דתשבות דאורייתא**, ואמנם ל"ט מלאכת המשכן שיש בהם סקילה וכתר רובם אין בהם עבודה רבה כהדלקת הנר ותלישת פרי מן האילן וכדומה אי לאו מלאכה ומלאכתו שבתורה לא הי' מקום לאוסרם בכלל תשבות אבל השתא דכתיב מלאכה ומלאכתו ונאסרו אזי ממילא המה ג"כ בכלל עשה דתשבות, וכבר הארכתי בזה בכמה מקומות. והנה אמת נכון הדבר דממצוא חפצך דאורי' היא, וע' היטב דברי הגאון עבודת הגרשוני מה שכל בתשו' חו"י סי' מ"ט ומה שהשיב עליו הגאון חו"י סי' נ"ג. והנה דעת חו"י דודבר דבר דדברי נביא קאי אמצוא חפצך לשכור פועלים וכדומה עבודת עובדא דחול בהא אסור הדבור מדאורי' לומר לגוי לשכור לו פועלים אותו הדיבור בעצמו אסור אבל לומר לגוי להדליק לו נר וכדומה אף על גב דהמלאכה עצמה חמורה בסקילה מ"מ האמירה לנכרי בזה אינו בכלל ודבר דבר דאורייתא אלא מדרבנן אמירה לנכרי שבות ע"ש. ודבריו מוכרחים ע"ש, והיינו דפריך ש"ס דשמעתין אמירה לנכרי שבות ופירש"י אין אומרים לו כבה, פי' אפי' נימא דמתני' אתי' כר' יהודה דכיבוי מלאכה דאורי' הא אמירה לשכור פועלים נמי איסור דאורי' עיין חו"י הנ"ל, ודברי תוס' לעיל קכ"א ע"א ד"ה אין אומרים וכו' אינם מובנים:

ובספר תשו' פני יהושע חי"ד סי' ג' הקשה לרש"י ורוב הפוסקים דס"ל בב"מ ע"ב ע"ב יש שליחות לנכרי להחמיר א"כ לאיזה צורך אסרו אמירה לנכרי תיפוק לי' משום שלוחו כמותו. ולענין שבת יפה כתב בית מאיר סי' ד' דלענין למען ינוח לא שייך שלוחו כמותו כיון דגופו של ישראל ניח. ואפי' במצוה דיש שליח לא אמרינן במצוה שבגוף שיהי' שלוחו כמותו להניח תפלין וליטול לולב. ומכ"ש הכא שלא יהי' עבודת אברי השליח כאברי המשלח ופשוט אלא שחזר בו ממ"ש רש"י לקמן ר"פ מי שהחשיך דפריך ש"ס אמאי שרו לי' רבנן למיתב כיסו לנכרי ופירש"י הא הוה שלוחו. ובאמת אי משום הא לק"מ אין כוונת רש"י שיהי' מטעם שלוחו כמותו אלא דחכמים אסרו כל המלאכה שעשה גוי על דעת ישראל אבל לא משום דבעלמא שלוחו כמותו לחומרא אלא דבשבת גזרו חכמים על מלאכת גוי לדעת ישראל ועיין לשון רש"י לעיל קכ"א ע"א ד"ה כבה הא דלא אמרינן לי' וכו' וע"ש קכ"ב ע"א תוס' ד"ה ואם בשביל ישראל וכו' ע"ש. נמצא משבת לק"מ. (אך מש"ס פרק הפועלים גבי סרוס דאיבעיא להו אי בשארי

איסורים אמרינן אמירה לנכרי שבות או לא התם קשה תיפוק לי' משום שליחות נכרי. והגאונים הנ"ל שקלי וטרו אי שליח לדבר עבירה תלי' בבר חיובא או באי בעי עביד עיין בדבריהם....)
ונחזור לדברי הגאון חו"י הנ"ל שמסופק אי שרי אמירה לאמירה לנכרי אחר. וכי תוס' שבת ריש הל' שבת בכלל גדול שלו ע"ש. והנה לומר לנכרי שיאמר לנכרי אחר ואחר לאחר לשכור פועלים וכדומה אין ספק שאסור שהרי האמירה של ישראל משכירת פועלים היא בכלל ודבר דבר ואסור לומר דבר זה בשבת, כי קא מיבעי לן בלהדליק לו נר שאינו בכלל ודבר דבר רק חכמים אמרי אמירה לנכרי שבות יש להסתפק אם אסרו אמירה לאמירה, ואכתי אני אומר מה יועיל אמירה לזה שיאמר לזה אפי' למאה הלא עכ"פ האחרון עושה על דעת ישראל ואסור אפי' עושה ממילא אפי' קוצץ לו שכרו וקובע מלאכתו בשבת דוקא. אך הספק הוא אמירה לאמירה להדליק לו נר למחר בהא איכא לספוקי ולא איפשטא:

מתי נחשב לשליחות

שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן תקכו
ג) אך אחרון הכביד מה שכתב שנפרץ היתר לטלטל מעות לפדות וועכסלין ופראכטין שזה לבד איסור מוקצה. הוא משא ומתן בשבת ומילי דפרהסיא. וכמעט שבא לבטל מצוות עשה של שביתת שבת לגמרי. וידועים דברי רמב"ן בפ"י התורה [ויקרא כ"ג כ"ד]. ולא אאמין שיתיר זה שום ישראל זולת מי שאינו מתלמידיו של מרע"ה ח"ו [עי' יומא ד' א'] וראוי לקרוע על זה:
ד) ויען שהוא שעת הדחק בהגיע הזמן פרעון של הוועכסיל בשבת חפשתי אופן היתר שיהי' המעות מוכנים. וכאשר יבא השליח מהרייענט לשאול אם יפרע. **ישיב שהמעות מונחים אם ירצה יקח המעות ויניח הוועכסיל במקום שיראנו הלוח.** ובזה לבד שניצל מאיסור מוקצה. אך גם איסור משא ומתן על ידי **גוי יש בו היתר לומר דכהאי גוונא לאו שליח ישראל הוא:**

...
ה) ואף דגבי תרומה נתינת רשות חשוב שליחות. וכן בקידושין. הרמב"ם בהלכות מעילה פרק ב' הלכה י' במפקיד מעות אצל חנוני והוציא חנוני גם בעל הבית לא מעל שהרי לא אמר השתמש בו. הנה שאף שהחנוני מותר להשתמש בו לא חשוב בהכי שלוחו. ומדקדוק לשון הרמב"ם שהרי לא אמר השתמש בו. ולא כתב שהרי לא אמר מותר או יכול אתה להשתמש. נראה דאף כהאי גוונא לאו שלוחו. כיון שלא צוהו רק שהתיר לו להשתמש בו. ולא דמי לתרומה וקידושין שהם מידי דהקנאה יוכל ליתן לו רשות והרשאה על כך. אבל מעילה מידי דעבירה אין איסור רק אם נחשב כאילו עשה בעצמו. ובמצוה במה שצריך שליחות כמו בפסח וכדומה גם כן לא מצינו לשון נתינת רשות רק לשון ציווי צא ושחוט עלי הפסח:

...
ז) אך לפי האמור דווקא במידי דהקנאה מועיל נתינת רשות אבל לא במצוה. דהא צריך לעשות הוא המצוה. על כן אי שלוחי דידן דהמצוה על הבעלים וכהן שלוחו לא מהני נתינת רשות רק שלוחו ממש

כאלו צוהו יאסר גם במודר הנאה. וגבי תרומה כשאומר כל הרוצה כו' שתלה הדבר ברצונו הוא נתינת רשות בלבד ומהני בתרומה. ומכל מקום מותר במודר הנאה ודו"ק. **מעתי כשם שבמצוה לא מהני נתינת רשות. כמו כן בעבירה לא עבר המשלח על ידי נתינת רשות.** ועל כן לא מעל המפקיד במה שהרשהו להשתמש בו. ואפילו נתן לו רשות בפירוש:

...

(יא) והנה נידון דידן תלוי במחלוקת רמב"ם ואינך פוסקים. דלרמב"ם נתינת רשות לא משוי שליח ממש להחשב המשלח עשה. הכא נמי לא חשיב הגוי שלוחו וליכא שבות. אך באמת אף לאינך פוסקים הרי השליח מהרייענט שלוחו של מלוה לגבות המעות או לעשות פראטעסט. וכשהראה לו ישראל המעות ואמר לו אם תרצה תוכל ליקח ולקח. הנה השליח מהרייענט שלוחו של מלוה ולא שליח הלוה. ועוד יש להתיר משום שבות דשבות במקום הפסד. אף שהמג"א [סי' ש"ז סק"ז] לא התיר שבות דשבות רק בהפסד גדול. על כל פנים סניף הוי להתיר. האומנם כי מדברי הגהות מיי' פרק ו' מהלכות שבת אות ב' בנותן מעות לגוי בערב שבת לקנות לו מחר ביום השוק אסור דיש שליחות לגוי לחומרא. וזה לשונו דהא אסור יותר משאר אמירה לגוי. אך הרב ז"ל מלאדי [סי' רמ"ג א' ורס"ג בקו"א אות ח'] דכל אמירה לגוי שבות אסור משום דלחומרא יש שליחות לגוי: (

איסור אמירה לנוכרים:

<u>מהות</u> <u>האיסור</u> <- <u>רמת</u> <u>האיסור</u>	<u>האמירה</u>	<u>פגיעה בשבת</u>	<u>המלאכה</u>
דאורייתא:			"לא יעשה" שלא יעשה מלאכה בעבורך (מכילתא, סמ"ג)
	"תשבות"- שלא יעשה שבת חו"ל, ודווקא שכיות פועלים יהא דאורייתא אבל הדלקת הנר דרבנן. (חתם סופר, חוות יעיר)		בכלים של ישראל אסור מדאורייתא. [אולי דומה לשביתת כלים לפי ב"ש על ידי תוספת שליחות?] (יראים ב)

	"שבות מדברי סופרים שלא יהא שבת קלא בעינו" (רמב"ם) שמירת שבת במובן הרחב, כולל המעשה והאמירה שכולם פוגעים בקדושת השבת.		דברי סופרים:
		"ודבר דבר" (שאלתות י, רש"י ע"ז)	
שליחות מדרבנן (רש"י, הג"מ, יראים בשו"ת)			דרבנן:
תקנו שליחות כדי שלא יבוא לעשות בעצמו (שו"ע הרב)	חשש חמור שיעשה הישראל המעשה מלאכה בעצמו ואתי לאחלופי (ראבי"ה שצא)	איסור אמירה בגלל שמחזי כשלוחו (רע"א)	

נ"מ	מותר	צ"ע	אסור
רמיזה	ב"ח		רמב"ם, טור, או"ז
רמיזה בשבת לעשות מוצ"ש	או"ז		רמב"ם
רמיזה לפני שבת לעשות בשבת	סמ"ג תרומה, הג"מ	או"ז	רמב"ם, טור
אמירה לפני שבת		או"ז, רא"ש	רמב"ם, תרומה, רס"ג
אמירה לאמירה לפני שבת	חת"ס (אין עושה שבת חול)		רמב"ם- עדיין פוגע קדושת שבת.